

5. Annessi

A.1 Riżultati: Il-valuri taċ-ċittadini u rakkomandazzjonijiet sħaħ

Tmien valuri u prinċipji taċ-ċittadini għal dinjiet virtwali Ewropej mixtieqa u ġusti

SAHHA Is-saħha fiżika u mentali tal-bniedem bħala pilastru fundamentali għall-iżvilupp u għall-użu ta' dinjiet virtwali.
SOSTENIBBILTÀ L-istabbiliment u l-użu ta' dinjiet virtwali ekoloġiċi.
TRASPARENZA 1) Regolamenti trasparenti qed jipproteġu lin-nies, lid- <i>data</i> personali tagħhom, lis-saħha psikoloġika u fiżika tagħhom. 2) L-użu tad-<i>data</i> (minn partijiet terzi) huwa trasparenti.
SIKUREZZA U SIGURTÀ Iċ-ċittadini Ewropej jeħtieġ li jinżammu sikuri u siguri, inkluża l-protezzjoni tad- <i>data</i> , u l-prevenzjoni tal-manipulazzjoni u s-serq.
EDUKAZZJONI U LITTERIŻMU L-edukazzjoni, is-sensibilizzazzjoni u l-ħiliet dwar kif jintużaw id-dinjiet virtwali jitpoġġew fiċ-ċentru tal-iżvilupp tad-dinjiet virtwali.
INKLUŻJONI L-għoti ta' aċċessibilità ugwali għaċ-ċittadini kollha — irrispettivament mill-età, mid-dħul, mill-ħiliet, mid-disponibbiltà teknoloġika, mill-pajjiż, eċċ.
LIBERTÀ TAL-GHAŻLA L-użu ta' dinjiet virtwali huwa għażla ħielsa għall-individwi — mingħajr żvantaġġi għal dawk li mhux qed jipparteċipaw.
IL-BNIEDEM FIĊ-ĊENTRU L-iżvilupp teknoloġiku u r-regolamentazzjoni ta' dinjiet virtwali qed jaqdu u jirrispettaw il-ħtiġijiet, id-drittijiet u l-aspettattivi tal-utenti.

Hawn taht hawn ir-riżultati tal-eżerċizzju tal-valuri li sar waqt it-tielet sessjoni tal-Panel taċ-Ċittadini, nhar il-Ġimgħa, 21 ta' April. F'dan l-eżerċizzju, iċ-ċittadini ntalbu jassenjaw tnejn mit-tmien valuri u prinċipji taċ-ċittadini (ara hawn fuq) għal kull wieħed mit-12-il suġġett użat biex jiġu elaborati r-rakkomandazzjonijiet finali. Dan l-eżerċizzju tfassal bħala mod biex il-partecipanti jgħaqqdu x-xogħol li kienu għamlu qabel fuq il-valuri u l-prinċipji, mad-diskussjonijiet tagħhom dwar ir-rakkomandazzjonijiet. Ma huwiex riżultat uffiċjali tal-panel iżda pjuttost pass fil-proċess ta' ħsieb tal-partecipanti, li kellu l-għan li jhegġiġhom "jgħaqqdu l-punti" bejn it-tliet livelli tal-mandat li kellhom jaħdmu fuqhom: il-valuri, il-prinċipji u l-azzjonijiet.

Nru	Suġġett	Valur Relatat
1	Dinjiet virtwali fis-swieq tax-xogħol u tal-impjegi	Edukazzjoni u Litteriżmu, Saħħa, Sostenibbiltà
2	Appoġġ għall-innovazzjoni u l-iżvilupp ta' dinjiet virtwali	Edukazzjoni u Litteriżmu, Sostenibbiltà, Trasparenza
3	Pubbliku u privat: klassifikazzjoni u reġistrazzjoni ta' dinjiet virtwali	Sikurezza u Sigurtà, il-Bniedem fiċ-Ċentru, is-Saħħa
4	Data f' Dinjiet Virtwali: użu u protezzjoni	Sikurezza u Sigurtà, il-Bniedem fiċ-Ċentru, Edukazzjoni u Litteriżmu
5	Aġenzija ċentrali u l-pulizija għal dinjiet virtwali	Sikurezza u Sigurtà, il-Bniedem fiċ-Ċentru, Edukazzjoni u Litteriżmu
6	Apprendiment u edukazzjoni dwar dinjiet virtwali	Sostenibbiltà, Saħħa, Edukazzjoni u Litteriżmu
7	Sostenibbiltà ambjentali u klimatika	Trasparenza, Inkluzjoni, Edukazzjoni u Litteriżmu
8	Aġenda tal-impatt fuq is-saħħa u r-riċerka għal dinjiet virtwali	Inkluzjoni, Edukazzjoni u Litteriżmu, Sostenibbiltà
9	Kondiviżjoni tal-informazzjoni u sensibilizzazzjoni	Il-Bniedem fiċ-Ċentru, is-Sostenibbiltà, is-Sikurezza u s-Sigurtà
10	Identità diġitali f' dinjiet virtwali	Sikurezza u s-Sigurtà, il-Bniedem fiċ-Ċentru, il-Libertà tal-Għażla
11	Konnettività u aċċess għal dinjiet virtwali	Saħħa, Libertà tal-Għażla, Sostenibbiltà
12	Kooperazzjoni u standards internazzjonali	Iċċentrata fuq il-Bniedem, is-Sikurezza u s-Sigurtà, is-Saħħa

Rakkomandazzjonijiet finali

Suġġett: Dinjiet virtwali fis-swieq tax-xogħol u tal-impjegi

Rakkomandazzjoni 1

Swieq tax-xogħol fid-dinjiet virtwali Ewropej

Xiex

Bil-legiżlazzjoni eżistenti tas-suq tax-xogħol tal-Istati Membri bħala l-punt ta' tluq tagħna, nirrakkomandaw li l-legiżlazzjoni għad-dinjiet virtwali Ewropej tiġi vvalutata, u fejn meħtieġ, tiġi aġġustata u armonizzata.

Min

Din ir-rakkomandazzjoni hija indirizzata lil dawk li jridu aċċess għas-suq tax-xogħol virtwali Ewropew.

Kif

Din il-legiżlazzjoni pereżempju tirrigwarda l-bilanċ bejn ix-xogħol u l-ħajja privata, id-dritt taċ-ċittadini għal perjodi ta' pawża u għall-iskonnessjoni, l-assistenza għal telf ta' impjieg minħabba d-dinjiet virtwali, l-inkluzjoni taċ-ċittadini (jiġifieri, l-inkluzjoni tal-persuni b'diżabbiltà, u ta' dawk li ma għandhomx ħiliet diġitali).

Din il-legiżlazzjoni għandha tillimita l-aċċess għas-suq tal-UE għal dawk il-pajjiżi li ma jirrispettawx il-liġijiet tax-xogħol tal-UE. Dan ifisser li ma jkunux jistgħu jipprovdu servizzi ta' metavers (jiġifieri, tħaddim u monitoraġġ) fi ħdan is-suq uniku Ewropew, biex jiproteġu lill-ħaddiema Ewropej u jippreservaw is-suq uniku.

Ġustifikazzjoni

Għandek tappoġġa din ir-rakkomandazzjoni għaliex se tagħmel is-suq tax-xogħol Ewropew sikur. Għandha l-għan li tiddefendi ċerti valuri u prinċipji Ewropej rigward id-drittijiet u l-protezzjonijiet tax-xogħol. Dan se jiżgura wkoll li l-istandards għoljin tax-xogħol tal-Ewropa jiġu rispettati u esportati globalment.

Rakkomandazzjoni 2

Il-ħolqien ta' taħriġ armonizzat għax-xogħol fid-dinjiet virtwali

Xiex

Bil-għan ta' ugwaljanza u inkluzjoni għall-Ewropej kollha, nirrakkomandaw l-għoti ta' taħriġ u titjib tal-ħiliet fid-dinjiet virtwali, li huma ffinanzjati mill-Ewropa u armonizzati madwar l-Unjoni Ewropea.

Min

Din ir-rakkomandazzjoni għandha l-għan li ttiproteġi lill-ħaddiema Ewropej.

Kif

Nipproponu l-armonizzazzjoni tat-taħriġ fl-Istati Membri Ewropej kollha. Filwaqt li jirrikonoxxi l-kuntesti nazzjonali, it-taħriġ għandu jkollu l-għan li jinkludi b'mod ġenerali l-istess kontenut u għandu jsegwi l-istess

qafas madwar il-pajjiżi Ewropej. Għandu jkun hemm ċertifikazzjoni u rikonossiment reċiproku tal-kwalifiki.

Ġustifikazzjoni

Għandek tappoġġa din ir-rakkomandazzjoni għaliex se tiggarantixxi li l-ħaddiema jaċċettaw id-dinjiet virtwali. Nixtiequ nipproteġu s-suq tax-xogħol Ewropew u nippreservaw l-impjiegi Ewropej. Dawk li l-impjiegi tagħhom saru obsoleti minhabba d-dinjiet virtwali għandhom jirċievu biżżejjed taħriġ, appoġġ u kwalifiki mill-ġdid biex jadattaw għar-realtà l-ġdida.

Suġġett: L-appoġġ għall-innovazzjoni u l-iżvilupp ta' dinjiet virtwali

Rakkomandazzjoni 3

Rieżami regolari tal-linji gwida rilevanti eżistenti tal-UE għad-dinjiet virtwali

Xiex

Nirakkomandaw rieżami perjodiku, u aġġornament, tal-linji gwida eżistenti tal-UE fir-rigward tal-istandards etiċi u teknoloġiċi, u l-adattament u l-applikazzjoni tagħhom għad-dinjiet virtwali.

Min

Il-Kummissjoni Ewropea, b'mod aktar preċiż, id-DĠ CNECT, huwa responsabbli għall-proċess ta' rieżami. F'dan il-proċess, irid jittqies il-kontribut tal-esperti. Fl-aħħar nett, ir-riżultati jiġu sottomessi lill-Parlament Ewropew għall-approvazzjoni.

Kif

L-ewwel pass: id-definizzjoni tar-responsabbiltà fi hdan DĠ CNECT

It-tieni pass: Id-DĠ CNECT jiddetermina liema linji gwida eżatti huma rilevanti u importanti għal dan il-proċess

It-tielet pass: rieżami ta' dawn il-linji gwida, filwaqt li jittqies il-kontribut tal-esperti

Ir-raba' pass: l-abbozzar ta' proposti għall-aġġustamenti ta' dawn il-linji gwida

Il-ħames pass: is-sottomissjoni tal-proposti lill-Parlament Ewropew għall-approvazzjoni

Il-proċess kollu jiġi ripetut b'mod regolari, b'intervall ta' mhux aktar minn sentejn.

Ġustifikazzjoni

Iċ-ċittadini ma pprovdewx ġustifikazzjoni.

Rakkomandazzjoni 4

Appoġġ finanzjarju għall-iżvilupp tad-dinjiet virtwali

Xiex

Aħna nirrakkomandaw li jiġi stabbilit kofinanzjament Ewropew għall-iżvilupp ta' bini sostenibbli u ċċentrat fuq l-utent tad-dinjiet virtwali u l-espansjoni tagħhom.

Min

Il-Kummissjoni Ewropea bl-approvazzjoni tal-Parlament Ewropew.

Kif

L-ewwel pass: definizzjoni tal-kriterji għall-appoġġ.

It-tieni pass: għoti ta' finanzjament.

Ġustifikazzjoni

Iċ-ċittadini ma pprovdewx ġustifikazzjoni.

Suġġett: Pubbliku u privat: klassifikazzjoni u reġistrazzjoni ta' dinjiet virtwali**Rakkomandazzjoni 5****Fora parteċipattivi għal żviluppi, regolamenti u standards konġunti****Xiex**

Aħna nirrakkomandaw li l-kumpaniji, ir-riċerkaturi, u l-UE jaħdmu flimkien f'kollaborazzjoni mill-qrib biex jiżviluppaw u jirregolaw dinjiet virtwali f'konformità mal-valuri tal-UE.

Min

Il-Kummissjoni Ewropea għandha tiegħu f'idejha t-tmexxija dwar dan.

Kif

Gruppi differenti ta' esperti (ir-riċerkaturi, il-partijiet ikkonċernati, il-leġiżlaturi, l-uffiċjali, iżda anke l-utenti) għandhom jiltaqgħu skont is-suġġetti bħall-edukazzjoni, is-saħħa mentali, eċċ. Din il-kollaborazzjoni għandha tkun istituzzjonalizzata, jiġifieri laqgħat regolari u ppreparati tajjeb b'input bil-quddiem, kif ukoll bħala skambju online dwar is-suġġetti. Il-kollaborazzjoni tista' tinvolvi wkoll finanzjament tal-UE għal negozji ġodda u oħrajn biex jiżviluppaw dinjiet virtwali skont il-valuri tal-UE, bħas-sikurezza u s-sigurtà (*data*), is-saħħa, l-umanizmu, it-trasparenza, l-aċċess ugwali, u l-libertà.

Ġustifikazzjoni

Leġiżlazzjoni komuni tiggarrantixxi opportunitajiet ġusti u siguri għaċ-ċittadini kollha tal-UE biex jużaw u jipparteċipaw fid-dinjiet virtwali.

Rakkomandazzjoni 6

Ċertifikazzjoni tal-kumpanija u tal-utent għad-dinjiet virtwali

Xiex

Nirrakkomandaw li jiġu stabbiliti istituzzjoni jew korp tal-UE, biex joħroġu u jivverifikaw iċ-ċertifikati għad-dinjiet virtwali u għall-individwi, fuq il-bażi tal-valuri tal-UE, u li għandhom jivverifikaw id-dinjiet virtwali u l-utenti ċċertifikati b' mod regolari.

Min

L-istituzzjoni għandha tiġi stabbilita mill-UE u għandha tinvolvi l-kumpaniji u s-settur privat.

Kif

Iċ-ċertifikati jkunu bbażati fuq standards komuni li jridu jiġu ddefiniti. Iċ-ċertifikati jistgħu jkunu differenti skont il-livell ta' użu ta' dinja virtwali. Pereżempju, l-istandards li jeħtieġ jiġu applikati għal-logħob tal-azzard ikunu differenti mill-istandards tal-banek online, u għalhekk iċ-ċertifikati jkunu differenti. Barra minn hekk, iċ-ċertifikati jistgħu japprovaw l-aċċessibilità, eż., għal persuni għomja. L-esperti għandhom ikunu involuti fil-formulazzjoni ta' standards bħal dawn, u jiddefinixxu wkoll qafas ta' żmien li fih iċ-ċertifikati għandhom jiġu rieżaminati.

Ġustifikazzjoni

Korp indipendenti jggarantixxi li l-valuri tal-UE jkunu jaderixxu mad-dinjiet virtwali użati miċ-ċittadini.

Suġġett: *Data* f'Dinjiet Virtwali: użu u protezzjoni

Rakkomandazzjoni 7

"Kuritur", jew "grada" faċli għall-utent fil-metavers biex jagħti l-kunsens għall-użu ta' *data* magħżula

Xiex

Nirrakkomandaw mekkaniżmu standardizzat u faċli għall-utent li jipprovdi trasparenza dwar id-*data* (min jiġbor id-*data*, għal xiex tintuża, kif tinħażen, u ma' min tiġi kondiviża), li permezz tiegħu jingħata permess għall-użu b' mod espliċitu.

Min

Korp pubbliku, jew korp iffinanzjat pubblikament fil-livell tal-UE, li jista' jeżisti diġà: forsi korp anness mal-Parlament Ewropew, bħala forma diretta ta' rappreżentazzjoni tista' tkun preferuta.

Kif

Hemm bżonn li jiġi spjegat liema *data* qed tingabar mill-utenti fuq pjattaformi virtwali, u kif id-*data* se tiġi kondiviża u użata. Pereżempju, "bieb" kodifikat skont il-kultur fid-dinja virtwali 3D jindika l-użu tad-*data* f' termini ċari, qabel ma xi hadd jidhol fi pjattaforma (bieb aħmar jindika li jista' jiġi kondiviz livell għoli ta' *data* sensitiva). In-nies għandu jkollhom l-għażla li jagħzlu kif se tintuża d-*data* tagħhom, kull fejn ikun possibbli. Dan il-

mekkaniżmu għandu jkun obligatorju u standardizzat għall-kumpaniji: biex niksbu dan, neħtieġu regolamenti godda, u mekkaniżmu mudell maħluq mill-UE li l-kumpaniji jkollhom jużaw.

Ġustifikazzjoni

Ma nistgħux inwaqqfu d-*data* milli tintuża kompletament: dan jaffettwa b'mod drammatiku l-kompetittività tad-ditti. Fl-istess ħin, ma nistgħux fil-verità, nirrifjutaw li nagħtu xi informazzjoni, peress li l-attivitajiet kollha fil-metavers jistgħu jiġu pproċessati b'xi mod. Madankollu, għandu jkun hemm kunsens. Neħtieġu ċarezza dwar x'jintuża u kif jintuża, biex inkunu nistgħu nagħtu l-kunsens b'mod attiv għal dan l-użu.

Sfida: x'għandna nagħmlu b'*data* storika, li ngħatat lill-kumpaniji volontarjament, u li hija meħtieġa għall-innovazzjoni u l-kummerċjalizzazzjoni?

Suġġett: L-aġenzija ċentrali u l-pulizija għal dinjiet virtwali

Rakkomandazzjoni 8

Pulizija biex taġixxi u tiproteġi fid-dinjiet virtwali

Xiex

Aħna nirrakkomandaw li jkun hemm istituzzjoni internazzjonali tal-pulizija, b'aġenti speċjalizzati u mħarrġa: għandu jkun korp li jikkoopera ma' oħrajn, bħall-Europol u korpi nazzjonali.

Kif

Hemm tliet oqsma ta' azzjoni distinti: reati "klassiċi" bħal dawk li jseħhu fid-dinja reali, tipi ta' imġiba mhux mixtieqa li żdiedu fid-dinjiet virtwali (mibegħda, bullying...) u protezzjoni kontra l-persuna stess. Għat-tieni kategorija, l-ewwel għandna nappoġġaw lill-persuna li taġixxi ħażin biex hi titgħallem mill-iżbalji tagħha. Meta l-imġiba tippersisti, irridu nagħxnu malajr u gradwalment. F'xi punt, għandha ssir kundannabli (minn sospensjoni għal tkeċċija definittiva). Għall-protezzjoni, kull meta l-pulizija tosserva lil xi ħadd b'imġiba perikoluża kontrih stess (bħal vizzju), il-pulizija għandha tagħti parir lill-persuna. Permezz ta' dan il-kontroll, il-pulizija se tkun qed tiegħu ħsieb u tipprevjeni l-problemi. Barra minn hekk, irridu niftakru l-oġettiv ewlieni tagħna, li huwa l-prevenzjoni permezz tal-edukazzjoni (pereżempju biex nitgħallmu użu sikur ta' dawn l-għodod).

Ġustifikazzjoni

Is-setgħat ma għandhomx ikunu kollha f'idejn organizzazzjoni waħda. Ma jistax isir minn organizzazzjoni privata — jeħtieġ li l-korpi pubbliċi jaġixxu bħala pulizija. L-aspett ta' kooperazzjoni huwa kruċjali għal kwistjonijiet ta' trasparenza, kontroll trasversali, u rispett tal-organizzazzjonijiet nazzjonali (kull pajjiż għandu l-pulizija tiegħu). L-aspett internazzjonali huwa meħtieġ ukoll għaliex għodod online bħal dinjiet virtwali ma għandhomx fruntieri, għalhekk irridu nikkooperaw.

Rakkomandazzjoni 9

L-intelliġenza artifiċjali bħala appoġġ għall-pulizija fid-dinjiet virtwali

Xiex

Aħna nirrakkomandaw l-użu tal-Intelliġenza Artifiċjali (IA) fil-metavers biex tappoġġa lill-pulizija fil-prevenzjoni, fil-ġlieda kontra r-reati, u fil-kontroll ta' dak li qed jiġri f' dinjiet virtwali.

Min

Id-definizzjoni u l-infurzar tal-prinċipji etici tal-IA għandhom jiġu stabbiliti minn korp pubbliku Ewropew indipendenti, bħal qorti kostituzzjonali.

Kif

Il-prinċipji etici li jiddefinixxu din l-IA għandhom ikunu simili għal kostituzzjoni fid-demokrazija. Din il-kostituzzjoni se ssegwi prinċipji etici definiti demokratikament (biex jiġi evitat kull riskju li jinħoloq "big brother" — irridu nimpedixxu l-IA milli tinfluwenza l-imġibiet). Dawn il-prinċipji jridu jinżammu fit-tul u ma għandhomx ikunu taħt l-influwenza diretta ta' xi partit jew ta' persuna fil-poter.

Ġustifikazzjoni

Huwa essenzjali li l-IA tgħin lill-pulizija u mhux tissostitwixxiha. Fir-rigward tar-rakkomandazzjoni l-oħrajn tagħna, huwa importanti wkoll li din l-IA tkun iffinanzjata, proprjetà u ġestita pubblikament. L-ebda kumpanija privata ma tista' tkun inkarigata. Jekk irridu niproduċuha u jekk ikollna bżonn ta' għarfien minn kumpaniji privati, nistgħu nikkuntrattawhom. Dawn iridu jaħdmu strettament abbażi ta' prinċipji etici definiti minn qabel. L-IA hija utli biex tgħin lill-pulizija tagħxi malajr u hija biss għodda waħda fost diversi.

Suġġett: Apprendiment u edukazzjoni dwar dinjiet virtwali

Rakkomandazzjoni 10

Taħriġ għall-għalliema dwar id-dinjiet virtwali u l-ġhodod diġitali

Xiex

Aħna nirrakkomandaw lill-għalliema fl-UE biex jirċievu taħriġ dwar (1) l-użu prattiku ta' ġhodod diġitali, (2) ir-riskji, is-sikurezza, u l-etika fid-dinjiet virtwali, u (3) dwar opportunitajiet ġodda ta' apprendiment permezz ta' dinjiet virtwali.

Min

L-UE timmira lejn l-Istati Membri u l-iskejjel biex ittejjeb l-edukazzjoni tal-istudenti.

Kif

L-UE għandha toħroġ linji gwida b'saħħithom li jheggu lill-Istati Membri biex jinkludu "Korsijiet dwar id-dinjiet virtwali u l-ġhodod diġitali" fit-taħriġ nazzjonali tagħhom għall-għalliema. L-għalliema għandhom jirċievu wkoll korsijiet obbligatorji ta' "aġġornament" li jwasslu għal ċertifikat tal-UE (skont il-mudell taċ-ċertifikat tal-lingwa). Dawn is-sessjonijiet ta' taħriġ obbligatorju għandhom ikunu adattati għall-etajiet kollha u għandhom jinkludu s-suġġetti li ġejjin: l-etika, is-sigurtà online, il-ħakma tal-ġhodda diġitali u opportunitajiet ta' taġħlim tad-dinjiet

virtwali. L-UE għandha tipprovdi dawn il-programmi ta' taħriġ lill-Istati Membri. Dawn l-għodod u l-opportunitajiet ta' taħlim huma addizzjonali għall-kurrikuli tal-iskejjel, mhux sostituti ta' suġġetti oħra.

Ġustifikazzjoni

It-taħriġ tal-għalliema jfisser li huma kapaċi jharrġu lill-istudenti ta' taħlim u jżidu s-sensibilizzazzjoni fost iż-żgħażaġħ mill-bidu nett. Dan jgħin ukoll biex jitnaqqas id-distakk diġitali eżistenti bejn l-għalliema u l-istudenti. Aħna nemmu li l-għoti ta' taħriġ dwar imġiba online sigura u dwar l-użu sigur ta' dinjiet virtwali jeħtieġ li jiġi mgħallem sa mill-iskola primarja. Għalhekk, jeħtieġ li l-UE ttejjeg lill-Istati Membri biex jinkludu dan it-taħriġ tal-għalliema u joffru inċentivi permezz ta' ċertifikazzjoni tal-UE. L-UE għandha tipprovdi l-programm ta' taħriġ sabiex ikollha sistema standardizzata.

Rakkomandazzjoni 11

Aċċess bla ħlas għall-informazzjoni dwar l-għodod diġitali u d-dinjiet virtwali għaċ-ċittadini kollha tal-UE

Xiex

Aħna nirrakkomandaw li l-UE tiggarrantixxi aċċess liberu u faċli għall-informazzjoni rilevanti dwar għodod diġitali u dwar dinjiet virtwali għaċ-ċittadini kollha.

Min

L-UE għaċ-ċittadini kollha.

Kif

Aħna nirrakkomandaw it-tnejja ta' sistema ta' komunikazzjoni permezz ta' media tradizzjonali (reklamar fuq it-TV, billboards) u l-ħolqien ta' pjattaforma ddedikata. Din il-“Pjattaforma tad-Dinjiet Virtwali Ewropej” għandha tiċċentralizza u tistandardizza l-informazzjoni rilevanti dwar għodod diġitali u dinjiet virtwali. Dawn is-sorsi ta' informazzjoni jridu jqajmu sensibilizzazzjoni dwar ir-riskji ta' dinjiet virtwali u jenfasizzaw il-vantaġġi ta' dawn it-teknoloġiji ġodda.

Ġustifikazzjoni

Huwa importanti li l-UE taħdem favur l-istandardizzazzjoni tal-għarfien u l-aċċess għal dinjiet virtwali u għodod diġitali madwar l-UE. Hawnha ċittadini għadhom vulnerabbli meta jużaw dawn il-pjattaformi u soġġetti għal nies b'intenzjoni hażina.

Suġġett: Sostenibbiltà ambjentali u klimatika

Rakkomandazzjoni 12

Għal dinjiet virtwali ċirkolari: id-drittijiet u r-responsabbiltà taċ-ċittadini u tal-industriji

Xiex

Aħna nirrakkomandaw li jiġu żviluppata azzjonijiet ta' sensibilizzazzjoni dwar l-impronta ambjentali u li jiġi żgurat li t-tagħmir tad-dinjiet virtwali jkun parti mill-ekonomija ċirkolari. Il-leġiżlazzjoni dwar id-dinjiet virtwali trid tobbliga lill-atturi industrijali biex jipproduċu tagħmir riċiklabbli/riparabbli u tillimita kwistjonijiet dwar l-obsoluxxenza.

Min

- Il-Kummissjoni Ewropea (biex tiddefinixxi l-qafas)
- l-Istati Membri/regjuni (biex jimplementaw l-azzjonijiet ta' sensibilizzazzjoni),
- iċ-ċittadini Ewropej (ta' kull età peress li huma fil-mira ta' dawn il-miżuri),
- Kumpaniji li jipproduċu tagħmir tad-dinjiet virtwali (biex jintegraw il-prinċipji taċ-ċirkolarità fil-mudell tan-negozju tagħhom).

Kif

B'mod aktar konkret, dawn l-azzjonijiet ta' sensibilizzazzjoni jridu jibdeu mill-iskola. Il-Kummissjoni Ewropea trid tipprovdi qafas biex tagħti aċċess għal din l-informazzjoni dwar dinjiet virtwali u tagħmilha aktar aċċessibbli sabiex l-Istati Membri u r-regjuni jkollhom jimplementaw dawn il-programmi edukattivi.

Dan jista' jkun, pereżempju, l-istabiliment ta' ċentri ta' taħriġ li jipprovdu korsijiet u joħorġu ċertifikati (wara "test" bħal liċenzja tas-sewqan) li l-istudenti jkollhom jgħaddu minnhom biex juru li huma infurmati dwar l-impatt ambjentali tad-dinjiet virtwali. In-nies għandhom jiġu mħarrġa u daww li jridu jaċċessaw aktar informazzjoni għandhom jingħataw l-oportunità li jitgħallmu aktar. Għalhekk, huwa meħtieġ li jiġi żgurat li l-informazzjoni tkun aċċessibbli faċilment.

Il-kampanji ta' sensibilizzazzjoni dejjem se jkunu utli, iżda jridu jkunu segwiti minn strumenti vinkolanti bħal regolamenti. Huwa meħtieġ li jingħata ż-żmien lill-partijiet ikkonċernati tal-industrija biex ilestu ruħhom u jkollhom perjodu ta' tranżizzjoni konkret. Is-sensibilizzazzjoni għandha tkun immirata lejn il-konsumaturi, filwaqt li leġiżlazzjoni vinkolanti għandha tkun immirata lejn l-industrija.

Ġustifikazzjoni

Il-Kummissjoni Ewropea għandha tiżviluppa azzjonijiet ta' sensibilizzazzjoni dwar ir-riċiklaġġ ta' tagħmir ta' metavers iżda li jinkludu wkoll iċ-ċiklu tal-ħajja tal-metavers kollu. Huwa meħtieġ li l-ħidma tibda minn kmieni ħafna; minn età bikrija (b'mod partikolari fl-iskola), iżda wkoll għall-anzjani. Din l-informazzjoni trid tkun personalizzata u adattata għall-udjenza fil-mira.

Dawn l-azzjonijiet għandhom jiġu segwiti minn leġiżlazzjoni koerenti biex il-partijiet ikkonċernati tal-industrija jiġu mgiegħla jipproduċu prodotti riċiklabbli/riparabbli u tiġi limitata l-obsoluxxenza tal-prodotti tagħhom.

Rakkomandazzjoni 13

Dinjiet virtwali ekoloġiċi b'enerġija rinnovabbli u trasparenti

Xiex

Aħna nirrakkomandaw li tiġi stabbilita sistema ta' penali u ta' premijijiet li għandhom jiġu imposti fuq il-kumpaniji li jaħdmu f'dinjiet virtwali, sabiex jiġi internalizzat il-kost ambjentali tat-tagħmir tagħhom.

Min

- Il-Kummissjoni Ewropea għandha tiżviluppa qafas regulatorju xieraq.
- l-Istati Membri jipprovdu incentivi finanzjarji sabiex iħeġġu lill-kumpaniji jadottaw soluzzjonijiet aktar sostenibbli fil-mudelli tan-negozju tagħhom.

- Il-kumpaniji li joperaw ċentri tad-*data* u jaħżnu *data* relatata mad-dinjiet virtwali fis-suq uniku tal-UE għandhom jikkonformaw mal-leġiżlazzjoni. Dawn ikunu l-ewwel mira tar-rakkomandazzjoni.

Kif

Il-Kummissjoni Ewropea għandha teħtieġ lill-kumpaniji li jmexxu ċentri tad-*data* u tagħmir relatat mad-dinjiet virtwali biex jikkompensaw għall-enerġija li jużaw. Tista' tkun sistema simili għas-suq tal-karbonju, biex iġġiegħel lil dawn il-kumpaniji jħallsu għat-tniġġis li jarmu. Din is-soluzzjoni tista' tiġi segwita b'incentivi finanzjarji biex il-kumpaniji jittejjgħu jsiru aktar sostenibbli u effiċjenti fl-enerġija. Għandha tiġi żviluppata sistema ta' monitoraġġ biex tiżgura implimentazzjoni effiċjenti.

Għandha tiġi proposta wkoll aktar trasparenza: il-konsumaturi jridu jkunu jistgħu jkunu jafu l-impronta ambjentali tal-użu tagħhom fid-dinjiet virtwali u jagħmlu għażliet infurmati. Dan jista' jsir permezz ta' sistema ta' klassifikazzjoni li l-kumpaniji għandhom ipoġġu fuq il-prodotti li huma jbigħu biex ikejlu l-livell ta' sostenibbiltà tagħhom, kif ukoll permezz ta' sistema ta' traċċabilità.

Ġustifikazzjoni

Iċ-ċittadini ma pprovdewx ġustifikazzjoni.

Suġġett: Agenda tal-impatt fuq is-saħħa u r-riċerka għal dinjiet virtwali

Rakkomandazzjoni 14

Dinjiet virtwali — ejjew nibnu futur san flimkien b'mod responsabbli!

Xiex

Aħna nirrakkomandaw li l-Unjoni Ewropea tistabbilixxi programm ta' riċerka intensiva dwar l-impatt ta' dinjiet virtwali fuq saħħitna.

Min

Kull Stat Membru jrid jistabbilixxi kumitat ta' esperti fuq livell nazzjonali, f'kollaborazzjoni ma' korp tal-UE. L-istituzzjonijiet Ewropej u l-Istati Membri għandhom jippartecipaw fil-finanzjament ta' dawn il-programmi ta' riċerka.

Esperti indipendenti minn oqsma differenti ta' għarfien (psikoloġija, newroloġija, xjenza konjittiva, soċjoloġija, eċċ.) jistgħu jaħdmu f'kollaborazzjoni mill-qrib ma' esperti li diġà qed jaħdmu fuq is-suġġett fl-istituzzjonijiet Ewropej kif ukoll ma' partijiet ikkonċernati ewlenin fis-settur privat. Dan jista' jsir permezz ta' assoċjazzjoni Ewropea speċjalizzata li tiltaqa' fuq bażi regolari.

Kif

Dan il-programm ta' riċerka se jkollu jikber bl-iżvilupp ta' dinjiet virtwali. Se jkun obligatorju għall-atturi industrijali, li jwasslu dawn it-teknoloġiji sal-maturità tas-suq, biex jaħdmu fi sħubija mal-programm. L-atturi industrijali jista' jkollhom ukoll il-programmi ta' riċerka tagħhom stess li jiġu mmonitorjati u evalwati mill-Unjoni Ewropea. L-aċċess għar-riżultati jrid ikun disponibbli għall-pubbliku u trasparenti.

Ġustifikazzjoni

Appoġġ għal din ir-rakkomandazzjoni. Ma għandniex bżonn nirrepetu l-iżbalji tal-passat, għandna bżonn tar-riċerka biex nifhmu l-impatt ta' dinjiet virtwali fuq saħħitna.

Rakkomandazzjoni 15

Indikaturi għal dinjiet virtwali sani, inklużivi, trasparenti u sostenibbli

Xiex

Nirrakkomandaw li jiġu implimentati indikaturi li jistgħu jkejlu l-impatti soċjali, ambjentali, mentali u fuq is-saħħa fiżika tal-użu ta' dinjiet virtwali.

Min

Esperti minn oqsma differenti jużaw ir-riżultati tal-programmi ta' riċerka biex jelaboraw l-indikaturi. Bord ta' esperti jelabora r-rakkomandazzjonijiet ibbażati fuq dawn l-indikaturi, li jwieġbu għall-istandards Ewropej għal użu professjonali u individwali, biex jakkumpanjaw lill-Istituzzjonijiet Ewropej fit-traduzzjoni tagħha f'politika.

L-istituzzjonijiet tal-Unjoni Ewropea jistgħu jużaw dawk l-indikaturi biex jelaboraw direttivi ta' politika għall-Istati Membri sabiex jimplimentaw regolamenti fuq livell nazzjonali għall-użu professjonali u individwali. Dawn il-politiki jistgħu jiġu ispirati minn dak li sar f'oqsma oħra ta' politika (eż. it-tabakk, l-alkoħol, u t-twissijiet dwar id-drogi).

Il-partijiet ikkonċernati ewlenin fl-industrija (eż., il-kumpaniji) iridu jirrispettaw dawn l-istandards Ewropej.

Kif

Dawn l-indikaturi se jkunu meħtieġa jevolvu maż-żmien bir-riċerka u billi jiżguraw id-disseminazzjoni trasparenti u l-aċċess miftuħ għall-informazzjoni. Dawn l-indikaturi jistgħu jgħinu fl-introduzzjoni ta' standards ta' ċertifikazzjoni għall-kumpaniji biex jikkonformaw magħhom, meta jipprovdu s-servizzi (b'attenzjoni partikolari għas-saħħa). Dan huwa rilevanti għall-kumpaniji li jipprovdu għodod għall-metavers u għall-kumpaniji l-oħrajn kollha biex jiżguraw li l-haddiema tagħhom jibbenefikaw minn użu sigur u professjonali tad-dinjiet virtwali.

Gustifikazzjoni

Nappoġġa din ir-rakkomandazzjoni għaliex il-litteriżmu u s-sensibilizzazzjoni jistgħu jsalwawna mit-theddid potenzjali kkwżat mill-espansjoni tad-dinjiet virtwali.

Suġġett: Il-kondiviżjoni tal-informazzjoni u s-sensibilizzazzjoni

Rakkomandazzjoni 16

Id-dinjiet virtwali jaġixxu fuq l-edukazzjoni u s-sensibilizzazzjoni — "Int, jien u l-metavers"

Xiex

Aħna nirrakkomandaw linja gwida dwar kif tkun ċittadin diġitali — regoli tajbin dwar kif taġixxi fid-dinjiet virtwali.

Min

L-UE għandha toħloq linji gwida billi taħtar bord ta' esperti, li jinkludi esperti minn oqsma differenti, riċerkaturi/universitajiet, kumpaniji, gvernijiet nazzjonali, u l-utenti tal-metavers. Ir-rwol ta' kull attur huwa dan li ġej:

- L-UE: toħloq panel ta' esperti biex jiżviluppaw il-linji gwida u jagħmlu dibattitu pubbliku dwar dan, tinkludi liċ-ċittadini fid-dibattitu
- Il-Gvernijiet nazzjonali: iridu jiżguraw li l-linji gwida jintużaw fl-edukazzjoni u li jikkomunikaw dwarhom b'mod ġenerali.
- Ir-riċerkaturi/l-universitajiet: isegwu l-iżvilupp u jagħmlu r-rakkomandazzjonijiet.
- Il-kumpaniji: isegwu l-linji gwida biex jiżguraw is-sikurezza tal-utenti.
- L-utenti tal-metavers: iċ-ċittadini huma responsabbli li jkunu attivi fid-dibattitu u fl-iżvilupp tal-linji gwida u l-politiki.

Kif

- Il-linji gwida għandhom, fost l-oħrajn (għad iridu jiġu żviluppanti), jinkludu: X'inhu l-metavers, u kif jista' jintuża
- Kif ma tikkondividi id-*data* li ma tridx tikkondividi (cookies, eċċ.)
- Evita l-miżinformazzjoni
- Id-dmirijiet li tagħti informazzjoni korretta
- Kif ma tagħmilx ħsara lill-ambjent
- Id-drittijiet li għandek u kif tista' tiddefendihom (x'inhuma l-possibiltajiet)
- Ir-riskji possibbli għas-saħħa

Il-linji gwida għandhom jixxerdu b'diversi modi: permezz ta' kampanji formali ta' edukazzjoni u ta' sensibilizzazzjoni.

Ġustifikazzjoni

Iċ-ċittadini ma pprovdewx ġustifikazzjoni.

Rakkomandazzjoni 17

Id-*data* tiegħi mhijiex id-*data* tiegħek — “Id-*data* t-tajba fl-idejn it-tajba”

Xiex

Aħna nirrakkomandaw it-“termini u kundizzjonijiet” għal kumpaniji dwar kif jiggarantixxu s-sigurtà tad-*data* personali u t-trasparenza għaċ-ċittadini.

Min

L-UE għandha tagħmel qafas dwar id-dinjiet virtwali u dwar il-protezzjoni tad-*data* u t-trasparenza.

- L-UE: għandha tagħmel att legali speċifikament dwar id-dinjiet virtwali (fil-każ li dan ma jkunx diġà kopert)
- Il-gvernijiet nazzjonali: għandhom jimplimentaw id-direttiva u jtejbu l-konformità tal-kumpaniji
- Ir-riċerkaturi/l-universitajiet: għandhom jiġu inklużi l-esperti legali, ekonomiċi, tal-etika u tad-drittijiet tal-bniedem biex jagħtu għarfien u inputs
- Il-kumpaniji: għandhom isegwu u jikkonformaw mal-oqsma kurrenti u ġodda

- L-utenti tal-metavers: iċ-ċittadini għandhom ikunu attivi fid-dibattitu u fl-iżvilupp tal-politiki.

Kif

Neħtieġu att legali tal-UE dwar x'tip ta' *data* personali jistgħu jiġbru u jużaw il-kumpaniji, u kif għandhom jinfirmaw dwar x'jagħmlu biha.

Il-kumpaniji għandhom jinfirmaw lin-nies dwar dan b'mod qasir, ċar u li jinftiehem (aċċessibbli għal kulhadd). Huma għandhom jagħtu informazzjoni dwar:

- X'*data* qed tingabar
- Kif u jekk hix se titħassar
- Kemm se ddum għandhom
- Kif u fejn għandha tinħażen id-*data*
- Flessibbiltà dwar liema *data* tixtieq tikkondividi biex tuża l-pjattaformi online.

Ġustifikazzjoni

Iċ-ċittadini ma pprovdewx ġustifikazzjoni.

Suġġett: L-identità diġitali f'dinjiet virtwali

Rakkomandazzjoni 18

Żvilupp tal-infrastruttura diġitali

Xiex

Nirrakkomandaw li jiġi żgurat aċċess ugwali għat-teknoloġiji diġitali, permezz tal-implimentazzjoni ta' pjan ta' żvilupp infrastrutturali wiesa'. Dan il-pjan għandu jiffoka fuq żvilupp affordabbli, finanzjabbli aċċessibbli għal kulhadd.

Min

Nittamaw li fil-futur, iċ-ċittadini kollha tal-UE jkollhom aċċess għal internet ta' kwalità tajba u bla ħlas, ipprovdut minn kumpaniji privati. Jekk dan ma jkunx il-każ, pereżempju f'żoni rurali fejn dan ma jirrendix qligħ għall-kumpaniji privati, l-UE għandha tiegħu l-inizjattiva u ttiprovdi konnessjoni tal-internet.

Kif

Jeħtieġ li l-UE tinvesti fl-edukazzjoni tal-inġiniera, għalhekk għandna d-dritt u l-forza tax-xogħol meħtieġa biex nimplimentaw u nistabbilixxu aċċess għall-internet għal kulhadd. Ir-rakkomandazzjoni trid tiġi implimentata bis-sħiħ sal-2031, iżda jeħtieġ ukoll li sa dakinhar, nilhqu ċerti sottomiri. Pereżempju, mira għal meta jkun hemm l-internet fl-iblet il-kbar kollha, fl-istituzzjonijiet edukattivi kollha eċċ.

Ġustifikazzjoni

Biex tinholq dinja virtwali Ewropea, il-punt tat-tluq huwa li tiġi żgurata konnessjoni ugwali għal kull ċittadin Ewropew. Għalhekk, huwa meħtieġ pjan ta' żvilupp tal-infrastruttura diġitali fuq livell tal-UE.

L-isfida ewlenija hija l-kondiviżjoni tar-responsabbiltà bejn l-UE u l-Istati Membri. Għandha tkun l-UE jew l-Istati Membri li jiffinanzjaw u jimplimentaw dan il-pjan?

Barra minn hekk, hi meħtieġa skeda ta' żmien b'saħħitha biex ix-xewqat jinbidlu f'realtà, u għalhekk il-grupp iddeċieda li jstabbilixxi l-2031 bħala skadenza.

Rakkomandazzjoni 19

Jeħtieġ li l-UE tizviluppa regolamenti dwar l-identità diġitali u dwar meta ċ-ċittadini jithallew jibqgħu anonimi u jiġi żgurat id-dritt tagħhom li jagħmlu dan

Xiex

Għandu jkun hemm regolament fil-livell tal-UE dwar meta trid turi l-identità tiegħek u meta tista' tkun anonimu fid-dinja diġitali. Meta nitkellmu dwar divertiment, rikreazzjoni, jew riċerka, għandu jkun possibbli li nibqgħu anonimi. Madankollu, meta jkun kruċjali li l-identità ta' xi ħadd tkun magħrufa, għandu jkun obligatorju li tawtentika lilek innifsek b'identifikazzjoni diġitali. Pereżempju, meta tittrasferixxi l-flus, meta tirreferi għal servizzi tal-gvern jew meta tixtri oġġetti speċifiċi fejn tintalab liċenzja jew limitu ta' età.

Min

L-UE trid timplimenta regolament li jkun konformi mat-tendenzi globali, u l-fornituri tas-servizzi jridu jirrispettawh.

L-UE għandha taħdem fil-livell internazzjonali u diplomatiku, biex tikkondividi s-sensibilizzazzjoni ma' organizzazzjonijiet reġjonali oħra. L-Istati Membri se jkollhom jissorveljaw din l-evoluzzjoni u jirrapportaw ksur potenzjali.

Kif

Huwa diffiċli li wieħed jara kif din ir-rakkomandazzjoni importanti tista' tiġi implimentata. Għalhekk, jeħtieġ li l-UE tibda billi tappoġġa r-riċerka fuq dan is-sugġett. Barra minn hekk, iċ-ċittadini jeħtieġu edukazzjoni dwar xi tfisser l-anonimità, u dwar kif qed tintuża d-*data* tagħna. Barra minn hekk, huwa importanti li jkun hemm xi konsegwenzi/sanzjonijiet jekk il-fornituri tas-servizz jiksru r-regolamenti.

Ġustifikazzjoni

Il-kwistjoni tal-anonimità hija kruċjali għall-grupp. Madankollu, l-anonimità hija kwistjoni diversa ħafna, li jeħtieġ li tiġi tradotta għal varjetà ta' sitwazzjonijiet. Għalhekk, huwa meħtieġ grad ta' flessibilità u adattabilità, sabiex jiġu ppreservati l-libertà, atteggjament ta' ħbiberija u t-trasparenza.

Sugġett: Konnettività u aċċess għal dinjiet virtwali

Rakkomandazzjoni 20

Aċċessibbiltà għal kulhadd — ħadd ma jithalla jibqa' lura

Xiex

Nirrakkomandaw li ċ-ċittadini kollha tal-UE għandhom ikunu kapaċi, teknikament, u proċeduralment, jaċċessaw u jagħmlu użu mill-possibilitajiet tal-metavers, skont il-ħtiġijiet, ix-xewqat u l-interessi tagħhom.

Min

Irridu li l-metavers jissawwar b'kollaborazzjoni infurmata bejn l-awtoritajiet pubbliċi, l-entitajiet privati, u s-soċjetà ċivili. L-UE għandha tiegħu r-responsabbiltà li tiggarrantixxi opportunitajiet indaqs għaċ-ċittadini kollha tal-UE fil-metavers.

Kif

Neħtieġu oqfsa istituzzjonali u legali li jiżguraw l-użu sikur u l-protezzjoni tad-drittijiet ċivili.

L-aċċessibbiltà hija responsabbiltà kondiviża tal-awtoritajiet pubbliċi, tal-entitajiet privati, u tas-soċjetà ingenerali. It-tliet atturi għandhom jesploraw flimkien b'mod kontinwu, l-implikazzjonijiet tal-metavers biex iżommu oqfsa xierqa.

L-UE għandha taħdem biex tiżgura li l-metavers jevolvi skont il-ħtiġijiet taċ-ċittadini kollha (inkluż il-gruppi emarġinati, il-minoranzi, eċċ.).

Nirrakkomandaw li kull ċittadin tal-UE jingħata aċċess għall-ħiliet u t-tagħmir xieraq biex juża l-metavers faċilment.

Kulhadd għandu jkollu l-libertà li jiddeċiedi jekk jiġux sehem (jew le) fil-pjattaformi taċ-ċittadini fil-metavers, mingħajr ir-riskju li jiġi eskluż.

Ġustifikazzjoni

Fil-qalba ta' din ir-rakkomandazzjoni hemm l-ekwità u l-ugwaljanza, valuri fundamentali tas-soċjetajiet demokratiċi.

Din ir-rakkomandazzjoni tqis diversi aspetti relatati mal-aċċessibbiltà.

Rakkomandazzjoni 21

Oqfsa legali għat-trasparenza u l-protezzjoni ta' kulhadd fil-metavers — il-prijoritizzazzjoni ta' gruppi vulnerabbli

Xiex

Aħna nirrakkomandaw oqfsa legali ċari infurmata b'riċerka kontinwa dwar l-użu sikur u pożittiv tal-metavers.

Min

L-esperti legali tal-UE u t-teknokratiċi tal-UE.

Kif

L-oqfsa għandhom jiggarrantixxu l-protezzjoni ta' gruppi vulnerabbli (tfal, anzjani, persuni mhux emancipati) kontra l-manipulazzjoni u t-theddid. Dawn l-oqfsa għandhom ikunu bbażati fuq il-ħtieġa għal dispożizzjonijiet legali, identifikati mill-gruppi ta' ħidma.

L-oqfsa għandhom jinkludu dispożizzjonijiet għal riċerka kontinwa dwar l-effetti pożittivi u negattivi tal-metavers, inklużi iżda mhux limitati għal:

- Biża' mid-dipendenza
- Impatt fuq is-saħħa
- Il-biża' li xi gruppi/regjuni jithallew barra jew jithallew lura
- Impatt fuq is-swieq tax-xogħol

It-trasparenza u l-protezzjoni għandhom ikunu riflessi fl-investimenti li huma appoġġati mill-UE.

Ġustifikazzjoni

Il-protezzjoni taċ-ċittadini hija importanti immens — iżżomm sikur:

- lilna nfusna,
- l-identitajiet tagħna,
- lil dawk li huma vulnerabbli

Is-sikurezza trid tkun il-prijorità tagħna.

Huwa essenzjali li jitharsu d-drittijiet ta' kulhadd. Speċjalment tal-persuni vulnerabbli.

Regoli tajbin jimminimizzaw ir-riskju ta' attività kriminali u ta' ħsara fil-metavers.

Ir-regolament tal-UE għandu l-potenzjal li jstabilixxi eżempju/standard globali.

Suġġett: Kooperazzjoni u standards internazzjonali

Rakkomandazzjoni 22

Tikketti/certifikati tal-UE dwar l-applikazzjonijiet ta' dinjiet virtwali

Xiex

Nirakkomandaw lill-UE tintroduċi tikketti/certifikazzjonijiet li jinftiehem faċilment u li huma aċċessibbli għall-applikazzjonijiet tad-dinjiet virtwali, biex jiġi żgurat li huma siguri u affidabbli.

Min

L-UE, f'kooperazzjoni mal-partijiet ikkonċernati bħar-riċerkaturi, l-esperti, in-negozji/il-kumpaniji u l-gvernijiet lokali.

Kif

L-introduzzjoni ta' tikketti/certifikazzjonijiet standardizzati għall-applikazzjonijiet ta' dinjiet virtwali madwar l-Unjoni Ewropea għall-protezzjoni tal-utenti. Permezz tat-tikketti/certifikazzjonijiet, in-nies għandhom jiġu infurmati dwar is-sikurezza, is-sigurtà u l-affidabbiltà tal-applikazzjoni.

It-tikketta/certifikazzjoni għandha tkun tinftiehem faċilment (eż., smileys, ittri: A-B-C-D). Huwa importanti li kull utent jiġi infurmat dwar it-tikketta/certifikazzjoni ta' applikazzjoni qabel ma jużaha. It-tikketta/certifikazzjoni għandha sservi bħala gwida għan-nies, li abbażi tagħha n-nies għandhom ikunu liberi li jagħżlu jekk jiddeċidux li jużaw l-applikazzjoni jew le. Għandna nagħmlu s-settur tat-tikketti/certifikazzjonijiet speċifiku jekk ikun meħtieġ.

Ġustifikazzjoni

Iċ-ċittadini ma pprovdewx ġustifikazzjoni.

Rakkomandazzjoni 23

L-UE bħala attur/pijunier b'saħħtu fid-dinjiet virtwali

Xiex

Nirakkomandaw li l-Istati Membri tal-UE jingħaqdu biex isiru attur/pijunier komuni b'saħħtu fil-kontroll, fis-sorveljanza u fir-regolamentazzjoni tad-dinjiet virtwali, biex iżommu l-valuri demokratiċi tagħna u jxerrduhom lejn pajjiżi oħra.

Min

Il-Kummissjoni Ewropea f'kooperazzjoni mal-partijiet ikkonċernati.

Kif

L-UE għandha ssir pijunier billi tistabbilixxi l-qafas għal dinjiet virtwali bbażati fuq il-valuri demokratiċi tagħna. Billi tohloq qafas li jgħid il-prospertà fl-UE, dan se jservi bħala mudell għal reġjuni u pajjiżi oħra. L-UE għandha tohloq incentivi biex tappoġġa u tistimula s-sostenibbiltà u t-tkabbir. L-UE għandha tkun qed taħdem flimkien f'unità biex issir eżempju għal pajjiżi u reġjuni oħra. Barra minn hekk, l-UE għandha tneħħi l-ostakli għall-partecipazzjoni f'dinjiet virtwali, bħall-ħolqien ta' infrastruttura suffiċjenti u affidabbli.

Ġustifikazzjoni

Iċ-ċittadini ma pprovdewx ġustifikazzjoni.

Valutazzjoni tar-rakkomandazzjonijiet

Iċ-ċittadini vvalutaw ir-rakkomandazzjonijiet kollha fuq skala ta' 1 – 6. Il-valur 1 ifisser *“Ma naqbilx/Ma nappoġġax”* ir-rakkomandazzjoni u l-valur 6 ifisser *“Naqbel ħafna/Nappoġġa bis-sħiħ”*

Nru	Rakkomandazzjoni	Medju
1	Is-swieq tax-xogħol fid-dinjiet virtwali Ewropej	5.0
2	Il-ħolqien ta' taħriġ armonizzat għax-xogħol fid-dinjiet virtwali	5.0
3	Rieżami regolari tal-linji gwida rilevanti eżistenti tal-UE għal dinjiet virtwali	4.8
4	Appoġġ finanzjarju għall-iżvilupp ta' dinjiet virtwali	4.8
5	Fora partecipattivi għal żviluppi, regolamenti u standards kongunti	4.8
6	Ċertifikazzjoni ta' kumpaniji u utenti għad-dinjiet virtwali	4.8
7	“Kuritur”, jew “grada” faċli għall-utent fil-metavers biex jagħti l-kunsens għall-użu ta' <i>data</i> magħżula	5.0

8	Pulizija biex taġixxi u tipproteġi fid-dinjiet virtwali	4.8
9	L-Intelliġenza Artificjali bħala appoġġ għall-pulizija f' dinjiet virtwali	4.1
10	Taħriġ għall-għalliema fuq id-dinjiet virtwali u l-ġhodod diġitali	5.5
11	Aċċess liberu għall-informazzjoni dwar ġhodod diġitali u għal dinjiet virtwali għaċ-ċittadini kollha tal-UE	5.3
12	Għal dinjiet virtwali ċirkolari: id-drittijiet u r-responsabbiltà taċ-ċittadini u tal-industriji	4.8
13	Dinjiet virtwali ekoloġiċi b'enerġija rinnovabbli u trasparenti	4.8
14	Dinjiet virtwali, ejjew nibnu futur b'saħħtu flimkien b'mod responsabbli!	5.3
15	Indikaturi għal dinjiet virtwali sani, inklużivi, trasparenti u sostenibbli	5.0
16	Id-dinjiet virtwali jaġixxu fuq l-edukazzjoni u s-sensibilizzazzjoni — “Int, jien u l-metavers”	5.1
17	Id- <i>data</i> tiegħi mhijiex id- <i>data</i> tiegħek — “Id- <i>data</i> t-tajba fl-idejn it-tajba”	5.3
18	Żvilupp tal-infrastruttura diġitali	5.3
19	L-UE jeħtieġ li tiżviluppa regolamenti dwar l-identità diġitali u dwar meta jkun permess u jiġi żgurat id-dritt li ċ-ċittadini jibqgħu anonimi	5.4
20	Aċċessibbiltà għal kulhadd — hadd ma jithalla jibqa' lura	4.9
21	Oqfsa legali għat-trasparenza u l-protezzjoni ta' kulhadd fil-metavers - il-prijoritizzazzjoni ta' gruppi vulnerabbli	4.9
22	Tikketti/certifikati tal-UE dwar l-applikazzjonijiet ta' dinjiet virtwali	5.2
23	L-UE bħala attur/pjunier b'saħħtu fid-dinjiet virtwali	5.0

Rakkomandazzjoni 1

SWIEQ TAX-XOGHOL FID-DINJIET VIRTWALI EWROPEJ

Medja
5,0

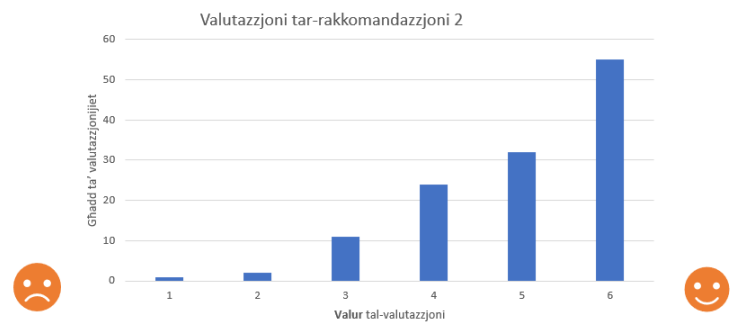

Rakkomandazzjoni 2

IL-HOLQIEN TA' TAHRIG' ARMONIZZAT GHAX-XOGHOL FID-DINJIET VIRTWALI

Medja
5,0

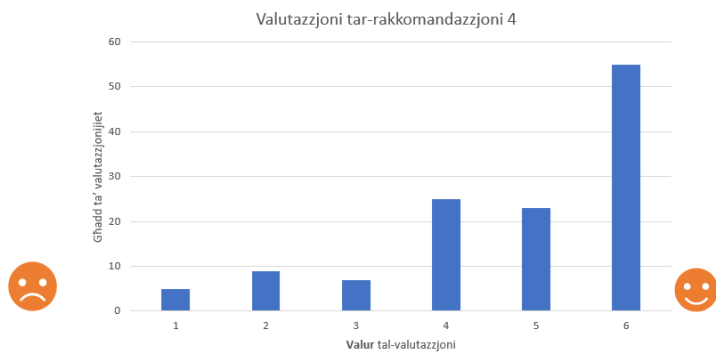
Rakkomandazzjoni 3

RIEŻAMI REGOLARI TAL-LINJI
GWIDA RILEVANTI EŻISTENTI TAL-
UE GHAD-DINJIET VIRTWALI

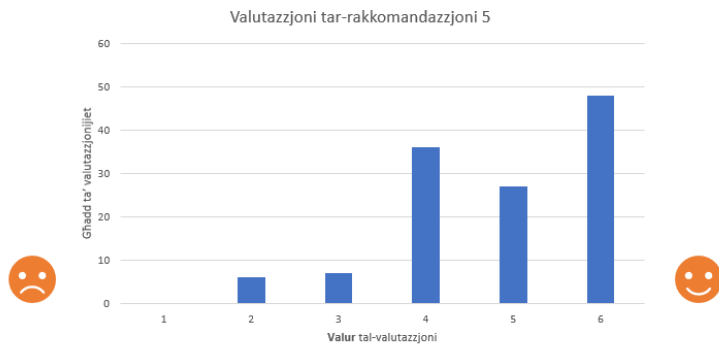
Rakkomandazzjoni 4

APPOĠĠ FINANZJARJU GHALL-
IŻVILUPP TAD-DINJIET VIRTWALI

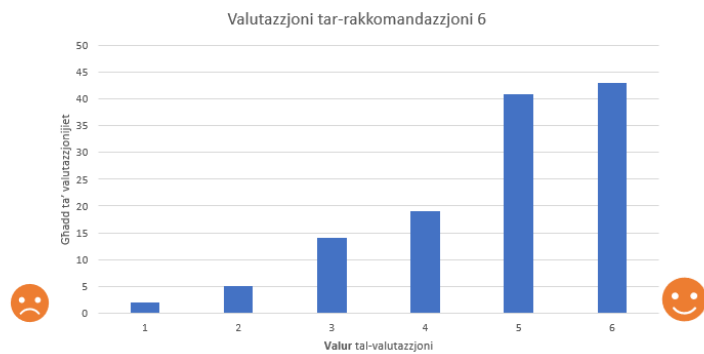
Rakkomandazzjoni 5

FORA PARTEĊIPATTIVI GHAL
ŽVILUPPI, REGOLAMENTI U
STANDARDS KONĠUNTI

Rakkomandazzjoni 6

ĊERTIFIKAZZJONI TAL-KUMPAĊIJA
U TAL-UTENT GHAD-DINJIET
VIRTWALI

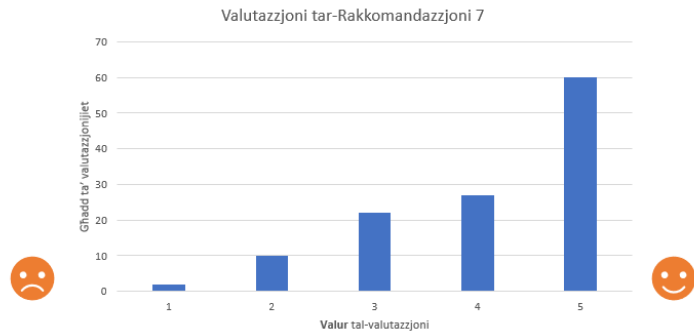

Rakkomandazzjoni 7

**"KURITUR", JEW "GRADA" FAĊLI
GHALL-UTENT FIL-METAVERS BIEX
JAGĦTI L-KUNSENS GHALL-UŻU
TA' DATA MAGĦŻULA**

Medja
5,0

Panel taċ-Ċittadini
Ewropej
Dinjiet virtwali
Semma' Lehneki!

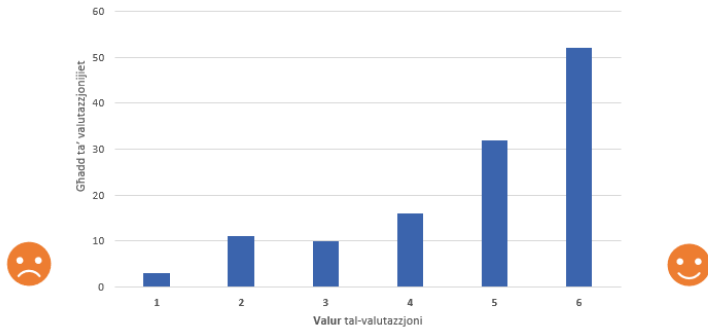

Rakkomandazzjoni 8

PULIZIJA BIEX TAĠIXXI U
TIPPROTEĠI FID-DINJIET
VIRTWALI

Valutazzjoni tar-rakkomandazzjoni 8

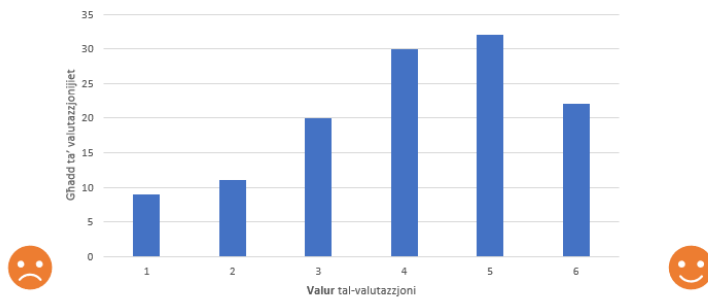

Rakkomandazzjoni 9

L-INTELLIĠENZA ARTIFIĊJALI
BĦALA APPOĠĠ GĦALL-PULIZIJA
FID-DINJIET VIRTWALI

Valutazzjoni tar-rakkomandazzjoni 9

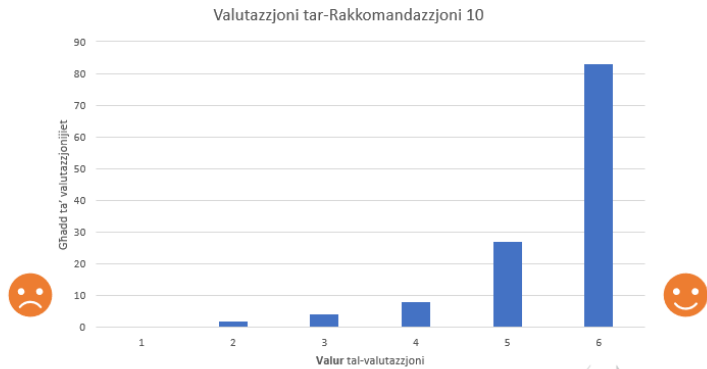

Rakkomandazzjoni 10

TAHRIĠ GĦALL-GĦALLIEMA DWAR ID-DINJIET VIRTWALI U L-GĦODOD DIĠITALI

Panel taċ-Ċittadini Ewropej
Dinjiet virtwali
Semma' Lehnek!

Medja
5,5

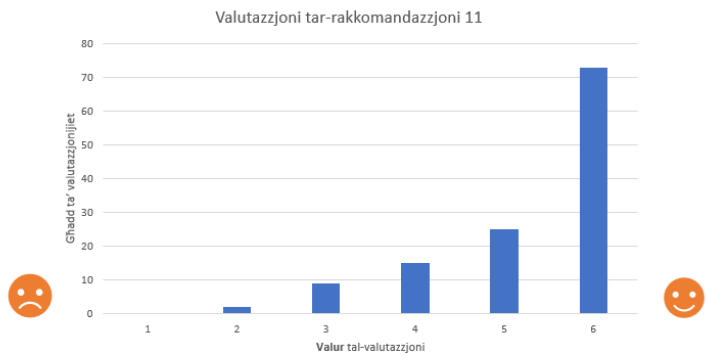

Rakkomandazzjoni 11

AĊĊESS BLA HLAS GĦALL-INFORMAZZJONI DWAR L-GĦODOD DIĠITALI U D-DINJIET VIRTWALI GĦAĊ-ĊITTADINI KOLLHA TAL-UE

Panel taċ-Ċittadini Ewropej
Dinjiet virtwali
Semma' Lehnek!

Medja
5,3

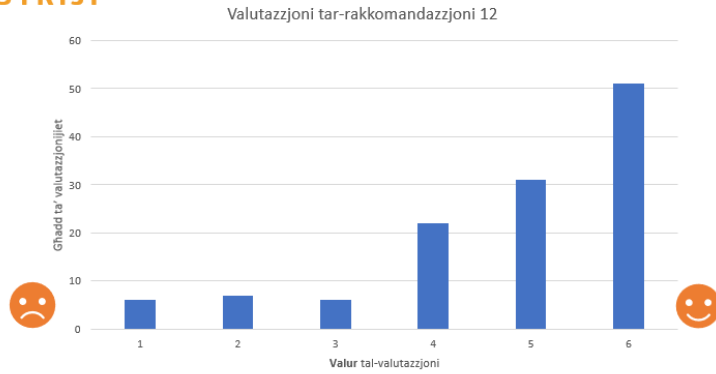

Rakkomandazzjoni 12

GHĀL DINJA VIRTWALI ĊIRKOLARI: ID-DRITTIJET U R-RESPONSABBILTÀ TAČ-ĊITTADINI U TAL-INDUSTRIJI

Medja
4,8

Panel tač-Ċittadini
Ewropej
Dinjiet virtwali
Semma' Leĥnek!

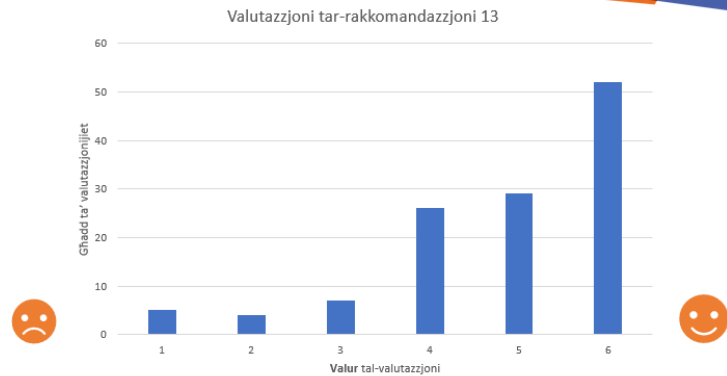

Rakkomandazzjoni 13

DINJA VIRTWALI EKOLOĠIKA B'ENERĠIJA RINNOVABBLI U TRASPARENTI

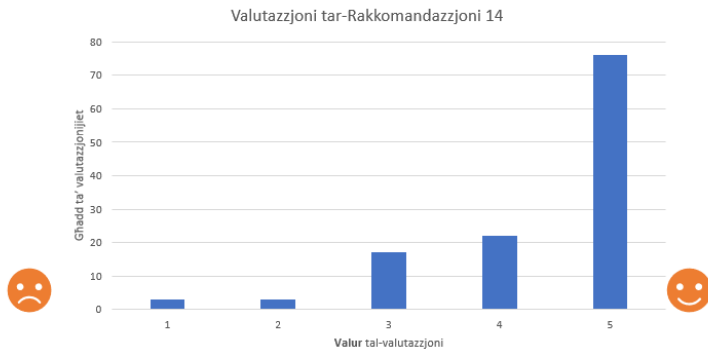
Medja
4,8

Panel tač-Ċittadini
Ewropej
Dinjiet virtwali
Semma' Leĥnek!

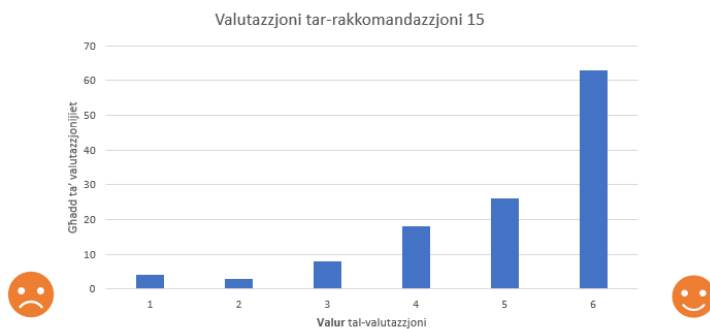
Rakkomandazzjoni 14

DINJIET VIRTWALI, EJJEW NIBNU FUTUR
SAN FLIMKIEN B'MOD RESPONSABBLI!

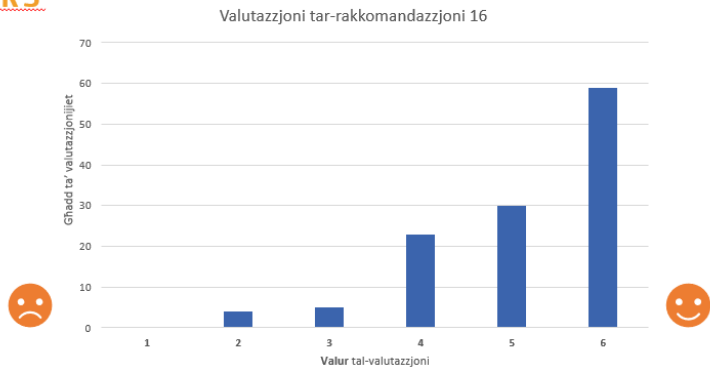
Rakkomandazzjoni 15

INDIKATORI GĦAL DINJIET VIRTWALI SANI,
INKLUŻIVI, TRASPARENTI U SOSTENIBBLI

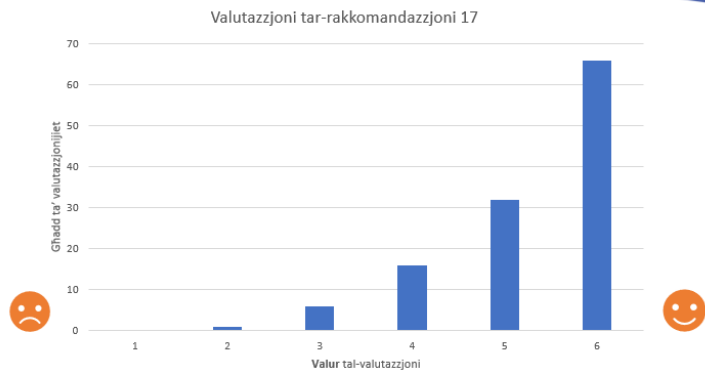
Rakkomandazzjoni 16

ID-DINJIET VIRTWALI JAĠIXXU FUQ L-EDUKAZZJONI U S-SENSIBILIZZAZZJONI — “INT, JIEN U L-METAVERS”

Rakkomandazzjoni 17

ID-DATA TIEGHI MHIJIEX ID-DATA TIEGHEK — “ID-DATA T-TAJBA FL-IDEJN IT-TAJBA”

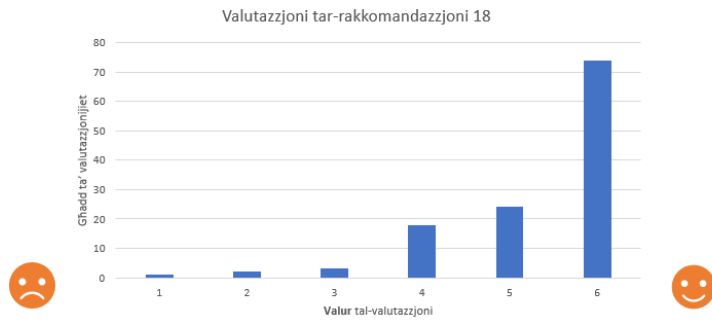

Rakkomandazzjoni 18

ŻVILUPP TAL-INFRASTRUTTURA DIĠITALI

Medja
5,3

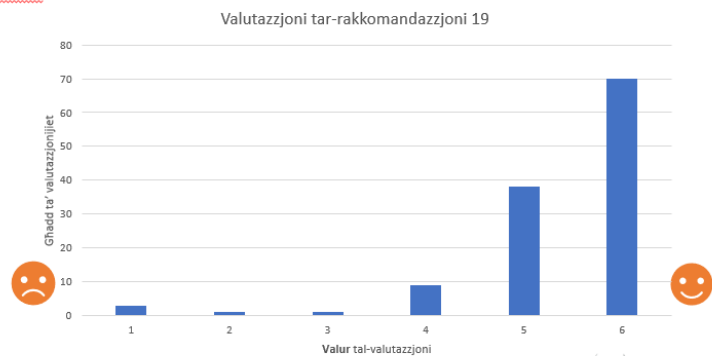

Rakkomandazzjoni 19

JEHTIEĠ LI L-UE TIŻVILUPPA REGOLAMENTI DWAR L-IDENTITÀ DIĠITALI U DWAR META Ċ-ĊITTADINI JITHALLEW JIBQGHU ANONIMI U JIĠI ŻGURAT ID-DRITT TAGHHOM LI JAGHMLU DAN

Medja
5,4

Rakkomandazzjoni 20

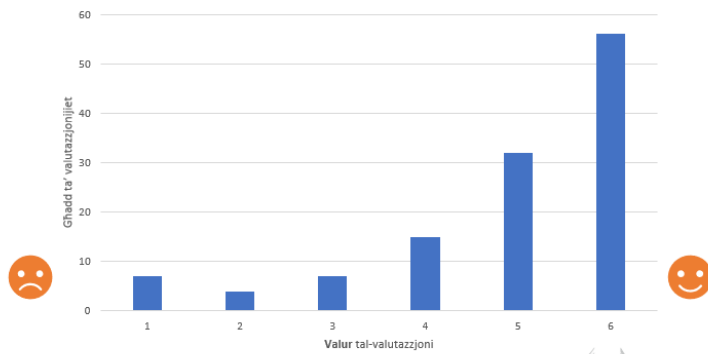
AĊĊESSIBBILTÀ GĦAL KULHADD — HADD MA JITHALLA JIBQA' LURA

Panel tač-Ċittadini Ewropej
Dinjiet virtwali
Semma' Leĥneki

Medja

4,5

Valutazzjoni tar-rakkomandazzjoni 20

Rakkomandazzjoni 21

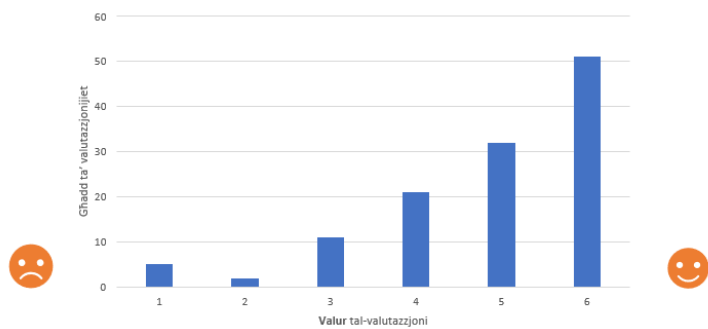
OQFSA LEGALI GĦAT-TRASPARENZA U L-PROTEZZJONI TA' KULHADD FIL-METAVERS — IL-PRIJORITIZZAZZJONI TA' GRUPPI VULNERABBLI

Panel tač-Ċittadini Ewropej
Dinjiet virtwali
Semma' Leĥneki

Medja

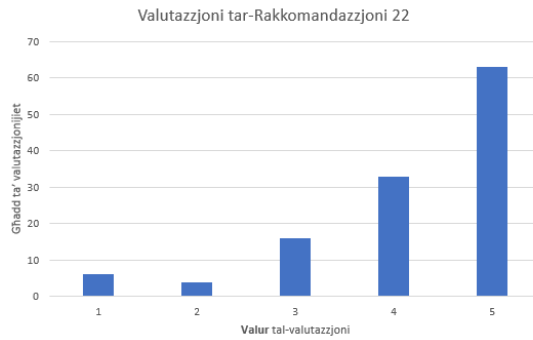
4,9

Valutazzjoni tar-rakkomandazzjoni 21

Rakkomandazzjoni 22

TIKKETTI/ĊERTIFIKATI TAL-UE DWAR L-
APPLIKAZZJONIJIET TAD-DINJIET VIRTWALI

Rakkomandazzjoni 23

L-UE BĦALA ATTUR/PIJUNIER B'SAĦĦTU FID-
DINJIET VIRTWALI

